

מאורי הא"ש

שמואל שלמה טעללער - קרית יואל

לזכרו הבהיר של
כקש"ת מרנא הגה"ק
רבי אליקים
שלעזינגער
זצוק"ל
ראש ישיבת הרמ"ה לאנדאן

ראש השנה
תשפ"ז
גליון
ל"א

ב"ה

"לדוד ה' אורי" איז א חלק פון דאווענען

קסח) אעתיק איז נקודות הצריכים לימוד שזכיתי לשמוע מפי בנו הגאון רבי ישעי' ויהיאל שלעזינגער שליט"א, כאשר זכינו לאחרונה לביקורו אצלנו בקרית מלך רב (ה' תבא תשפ"ו):

בשנה שעברה סוכות תשפ"ו, אאמו"ר זצוק"ל הכ"מ בחולשתו הגדולה התפלל בהיכל הישיבה, האריך בתפילתו כדרכו - וכמו תמיד שצוה שלא להמתין עליו כדי שלא לעכב הציבור - ככה שכאשר הגיע 'הלל' זה כבר ה' ביחידות אחרי שהציבור כבר סיימו תפילתם. וכן תפילת מוספין התפלל בפני עצמו באריכות גדול כדרכו.

אחרי התפילה אמרנו לו שכבר יכולין לחזור לביתו, והלכנו יחד עמו בדרכו לביתו.

באמצע הדרך נעמד ואמר "אוי, כ'האב נאכנישט געענריגט דאווענען"... אמרנו לו שבוודאי גמר תפילתו, הלא ראינו איך שאמר 'הלל', 'הושענות', 'מוסף', וכבר עומדים בגמר התפילה.

אז נענה ואמר "אבל עדיין לא אמרתי 'לדוד ה' אורי'..." אמירת קאפיטל זה מידי יום ביומו ארכה לכל הפחות י' פערטל שעה... והוא לא ה' מסוגל לוותר על זה גם אחרי עבודת התפילה של שעות ארוכות, וזה צריך שיהיה בביהמ"ד במקום התפילה.

נעשה וויכוח גדול באמצע הדרך, כי הוא רק רצה לחזור לביהמ"ד 'לסיים תפילתו' ולומר "לדוד ה' אורי", ואנו הפצרנו שיאמר התפילה כאשר נגיע לביתו.

זה ה' לנו לימוד גדול, מה זה אמירת "לדוד ה' אורי"...

כהן גדול ביום הכיפורים

קסט) אצל אאמו"ר ז"ל הכ"מ ה' טבעו בדמו ובטבעו כל מושגי העולם רק עפ"י חז"ל, וכל הטבעיים בעולם נקבעו אצלו רק לפי דברי חכמינו ז"ל. שמעתי לאחרונה מא' מלומדי הכולל שליט"א, מעשה שהיה כאשר א' התלמידי החכמים החשובים בלאנדאן, שה' מקורב מאד לאאמו"ר זצוק"ל, זוג' ע"ה נחלה במחלה קשה מאד ה", וזה העיקר עליו מאד, והי' רגיל להזכירה כסדר לפני אאמו"ר זלה"ה שיעתיר עבורה לרפואה שלימה.

פע"א בכה הת"ח הנ"ל בפני אבי ז"ל והתבטא: "רבי, איך האב נישט קיין פרוי..."

אבי ז"ל נרעד בשמעו הדברים האלו, והגיב "דער כהן גדול יום כיפור, וואלט געטון די עבודה אדער נישט?!"...

אאמו"ר הרגיש צערו ובוודאי העתיר בתפילתו, אבל כאשר אמר האויסדרוק "איך האב נישט קיין פרוי"... אז מיד קפץ לפניו חלק ההלכה, אם הכהן גדול עשה עבודתו לפני ולפנים כאשר אשתו במצב זו, הרי ההלכה קובע ש"יש לו אשה".

ואני מעיד דבר פלא, שזה עשרות בשנים שאמי מורתי ע"ה היתה חולנית, ובכלל לא תפקדה, ומ"מ אצל אאמו"ר זה לא ה' נראה בכלל אז די מאמע איז נישטא'.

במשך כ"ו שנים ברציפות שלא היתה במצב הבריאות, נכנס אלי' מידי יום ביומו, סיפר לה על הענינים העומדים על הפרק, וראו עליו שהוא מחשיב אותה כאילו הוא כאן, ושומעה ומבינה את דבריו.

זה היה לכולנו 'מדרש פליאה' איך זה שייך במציאות. אבל כעת אחרי

ששמעתי מעשה זה הבנתי, כי אם עפ"י הלכה היא נקראת 'אשתו' לגבי עבודת יום הכיפורים, א"כ עדיין חל חובת הבעל לאשתו, וזה היה ההכרעה שלו בכל צעד ושעל מחייו, ההלכה עפ"י חז"ל זה קובע המציאות!

מעבירין ע"י הטשולענט

קע) מרשימות נכדו הג"ר יעקב שלעזינגער שליט"א:

זכורני לפני כמה שנים כאשר ראש השנה היתה בשבת כמו השנה, הלכתי עם רבינו זצ"ל הביתה אחרי התפילה, ושאלתי אותו "היות שאמרו חז"ל שע"י השופר מעבירים השכינה מכסא דין לכסא של רחמים על ידי השופר, איך מעבירים אותו בשבת כשאין שופר?"

ונענה בדרך צחות: "מיט די טשולענט"... (ולידעי חן, דברים עמוקים ונשגבים נאמרו כאן).

(הערת ידידי הגרש"מ שליט"א בעל שפתי חן: ס'שטייט פון כמה צדיקים אז דער מלאך פון תשר"ק היט יעדן שבת דעם טשאלנט. ויש לזה שורש בתורת הסוד. - ובאופן פשוט, שהחמין מביא לאדם את עונג שבת וקדושתו, עד שמביא הרמ"א דמי שאינו אוכל חמין חוששין שמא מין הוא, וקדושת שבת עושה ההמתקה במקום שופר, כמבואר בבני יששכר לשבת ריש מאמר ט').

ובשעת אכילת הטשולענט אמר ש"כשאין תקנה ע"י השופר, חקב"ה אינו יושב על כסא של דין כלל וכלל!" (ולדבריו מבואר היטב דברי הערוך לנר בנידון זה, שלדבריו אינה קשורה לשופר וע"ש). אשרינו שזכינו, ויה"ר שנזכה להמשיך דרכו ולהסתופף בצל תפילתו גם השנה אשר בוודאי עומד שם ומתפלל.

יתום ואלמנה יעודר

קעא) שמעתי מפי בנו הגאון רבי מאיר שלעזינגער שליט"א:

בנוגע מה שכתבת (בגליון ל') אודות סדר יוה"ק האחרונה אצל כ"ק אאמו"ר עט"ר זצוק"ל הכ"מ אשתקד בשנת תשפ"ו לפ"ק.

זכיתי להיות אצלו וראיתי עבודתו הק' במו עיני, ואוסיף קצת.

בערב יום הקדוש תמיד ה' שרוי במצב גדול של אימת יום הדין, אבל השנה היה ניכר עליו לחץ גדול ואנגעצויגנקייט לקראת הכנת 'דרשת כל נדרי'.

באמצע היום אף שלח שליח מיוחד לבנו הגדול ראש הישיבה, מר אחא"י גאון רבי אליעזר שליט"א, וביקשו שיאמר הדרשה במקומו, והדגיש במיוחד שלא ישכח הקפידא שלו ולהזכיר בהדרשה מחאה נגד הציונות כדרכו מירי שנה.

שוב ביקש מנכדו שיעזור לו להכין בכתב הנקודות להדרשה.

אולם הפלא הגדול ה' בשעה 3 אחה"צ ביקש שיביאו לו טעלעפאן-בוך, וכמנהגו מידי שנה בשנה היה לו כמה וכמה אלמנות שהיה רגיל לצלצל עליהם בערב יום הקדוש, ולברכם בברכות מרובות.

גם אז זכר בע"פ בדיוק כל השמות למי לצלצל, ובבחינת פושט צורה ולובש צורה, ברכם באריכות כדרכו ואיחל להם שנה טובה ומתוקה, ולא היה ניכר עליו בכלל הלחץ והאנגעצויגנקייט שהיה מקודם.

קולו בקודש: דרשת כל נדרי האחרונה

קעב) ממשיך הג"ר מאיר שליט"א להפ"ר: בערבי היום כאשר נכנס להיכל הישיבה לומר היכל נדרי דרשה, היה פלא איך שהיה מסודר מאד, ונשא קולו בקודש משך 35 מינוט ברציפות.

הציבור דחפו את עצמם לצד מזרח, אולם שמעו אותו היטב כל מלה. והוא דיבר חזק מאד אודות כח המחשבה של כל איש ישראל, ועורר מאד לא לקיים מצות אנשים מלומדה, ולכלל הפחות פעם אחת בשבוע לברך ברכת המזון בכוונה ומחשבה.

גם סיפר המעשה שהיה לו עם מרן החזון איש ז"ל, שמצאו אותו פע"א עומד אצל אילן אחד, ובמחשבתו התבונן בעמקות נוראה בנפלאות הבורא, והגיע להתבוננות עמוקה כל כך, עד שנפל בחלשות, והיה הכרח לעוררו ולהקיצו כדי שלא יבוא לכלל סכנה, כל כך גדול ועמוק כח המחשבה של איש מישראל.

וכן עורר על עניני צניעות וציונות, וגם לא שכח להביע תודה להש"ת על שזכה לראות בחייו בהתייחסות של הישיבה גדולה שנפתחה מחדש בחודש אלול, שזה היה עז רצונו בתקופה האחרונה לחייו, ובחסדי ה' הישיבה מצליחה לשם ולתפארת, כאשר בניי שיחי' זוכים לעמוד בראשה ולעשות רצון צדיק.

מזלי חזי

קעג) במוצאי יוה"ק תשפ"ו קרא להש"ץ של מוספים הרה"ח ר' יוסף זוננשיין שליט"א והודה לו על תפלתו הנעימה, ולראשונה בקשו שימשיך חזקתו להתפלל גם בשנה הבע"ט. מה שמעולם לא הי' כזה. וכן כאשר ר' יוסף נכנס אליו בתחילת החורף, בקש ממנו עוד הפעם אותה בקשה שימשיך חזקתו לירד לפני התיבה לתפילת המוספים, והיה לפלא.

מתכונן לילך לדרכו

קעד) מדי דברי על אודות הסימנים והרמזים שראינו עליו שמתכונן לעבור מדירה תחתונה לדירה עליונה.

אמרתי אספרה, כאשר זכיתי לשהות אצלו בפעם האחרונה בר"ח שבט העעל"ט - בערך שבועיים לפני הסתלקותו - והיה הארצייתי של אמי מורתי הצדקנית ע"ה, והוא לא היה בכוחו לצאת למקום קבורתה כמידי שנה, שאלתי אותו על מה להתפלל - כוונתי היה על איזה נקודות נעורר בעדו ובעד בריאותו - והוא ענה "יעדער זאל בעטן וואס ער דארף"... ובכלל לא הזכיר שיעתירו בעדו.

כאשר יצאתי מחדרו קרא לי בחזרה "מאיר, קום צוריק, נישט פארגעסן מתפלל זיין פאר כבוד שמים".

כאשר הלכתי לקבל ברכת פרידה טרם חזרתי לארה"ב, אמרתי לו "טאטע, איך וועל איינע צוריק קומען אויף פסח", התחיל לצחוק מאד, זה היה מחזה נורא, והיה לי הרגשה לא טובה מזה, אולם חשבתי אולי מקרה היא, ולכן לפני יציאתי מביתו חזרתי ובקשתי ממנו שוב ברכת פרידה, ואמרתי "מיר וועלן זיך זען פסח"... ושוב צחק מאד.

כעת שמעתי מבן אחי שליט"א שלאחרונה דיבר לה'חברה קדישא' אודות לעשות אוהל על מקום קבורתו. וענו שלפני איזה שנים כאשר עסק הראש ישיבה זצ"ל לקנות מקומות קבורה לו ולאשתו ז"ל, אז אמר לו בדיוק הוראות שונות ופרטיות אודות פטירתו והתעסקות עמו לאחר אריכות ימיו, וזה (אודות לבנות אוהל על קברו) לא אמר לי, וברור שאילמלא זה היה רצונו היה אומר לי.

עליונים למעלה...

קעה) בנו הגאון רבי מאיר שליט"א מספר עוד דבר נפלא משנתו האחרונה: אמרתי אספרה דבר נפלא, שאירע תקופה קצרה לפני פטירתו לחה"ה.

אברך חשוב מלאנדאן נכנס אליו, וסיפר לו שיש לו בדעתו לפתוח תלמוד תורה עם סדר הלימודים כפי שיטת המהר"ל, היינו שילמדו חמשה חומשי תורה על הסדר, וששה סדרי משנה וכו' וביקש הסכמתו על זה.

אאמ"ר ז"ל חיזקו מאוד והפליא את הרעיון, ושיבח את הסדר וגם הפלאן, שנראה תועלת גדול להגדיל תורה ולהאדירה.

כאשר סיים לומר דברי שבח על הרעיון, אמר לו "אבקש ממך טובה, גש

לחלון וחזור אלי לומר מה שראית".

האברך התפלל, וחשש אולי מוחו לא צלול כל כך מחמת חולשתו. הוא ניגש לחלון, וחזר ואמר "איך האב געזען קארס, ביימער, און הייזער". אבי ז"ל שאל "וויפיל?" ענה לו "כך וכך אילנות, כך וכך בתיים".

אז ביקש "נא תעלה לקומה השני' ותפתכל משם ותחזור אלי לומר לי בדיוק מה ראית".

האברך לא הבין, אולם עשה כפי שנפקד, עלה למעלה וחזר ואמר "ראיתי כל הרחוב, הרבה יותר בתיים, הרבה יותר אילנות".

אז נענה אבי זצ"ל ואמר לו "איך האב געוואלט אז דו זאלסט דאס זען, אז וויפיל מיזעט אויפ'ן אונטערשטן שטאק, זעט מען פילפאכניג מער אויפ'ן אויבערשטן שטאק".

"איך בין אויפ'ן אונטערשטן שטאק, איך זעה טאקע די מעלות דערפון, אבער מיינע רבי'ס זענען אויפ'ן אויבערשטן שטאק. זיי האבן געזען פאך מער פון מיר און פאך ווייטער פון מיר, און אז זיי האבן דאס נישט געטון, דארפסטו דאס אויך נישט טון"...

רשימות וזכרונות בצל הקודש

קעו) המשך רשימ"א קדיש"א מחג"ר חיים בהגריי שלעזינגער שליט"א נכד מוריניו ז"ל, ממה שזכה לראות במשך השנים אצל מוריניו הראש ישיבה ז"ל בימים הנוראים.

ח. היה רגיל בימים נוראים אצל הסעודות לשיר הניגון "להתוודע ולהגלות" בהתרוממות רב ו"בה אמר ה' זכרתי לך".

ופעם אחד שר אחד מהנכדים במוצאי יו"כ הנגון של 'פנה לעלבוך' וכו' ומאד מאד התפעל מהמלים ואמר שאף פעם לא שמע מהם ... (וכמו שידוע שהתפלל באריכות נפלאה בימים הנוראים, ופיוט זה הוא מיד אחרי תפילת שמו"ע של ערבית של יום הכיפורים).

כשהתחיל ח'ל' נדרי' דרשה היה מבקש מחילה מהציבור שהוא המדבר... ועל אף שהוא היה הראש ישיבה והכי מבוגר מכל אחד בכמה וכמה שנים.... ט. ביום הכיפורים וכן בט' באב היה נמנע מללבוש פאנטאפעל וכדו' ורק לבש זאקען ודחף לתוכו נייר קשה.

לבש ווייפע קאפל בליל הסדר וביום הכיפורים והושענה רבה (ר"ה איני זוכר).

י. בהתחלת התפילת נעילה היה צועק "אשרי" בקולות וברקים עד שכל הביהמ"ד היה מתמלא בקולי קולי עד סוף תפילת הנעילה. ובפרט ב'אבינו מלכינו "קרע" רוע גזר דיננו' היה צועק בקולי קולות. [ההרגשה היה אצלי ומסתמא אצל כולם שקרע הרבה גזירות בצעקות אלו....]

יא. מיד אחר תפילת נעילה היה פורץ בקרידה של שמחה וצהלה במילים "א גאנץ יאהר פריילאך" עד שכל הביה"מ התמלא מתוך רגע לאוויר של שמחה אין סוף ואין גבול.... אשרי מי שראה....

ובאמת כך היה מתחילת ימי הסליחות עד אחר שמחת תורה ממש בעולם אחר!!

לא התנהג שום התנהגות בדרכי חייו משום ש'כך העולם עושים' או משום 'מה יאמרו הבריות', אלא כל הנהגותיו היה 'שפיץ אמת, שפיץ ערנסקיטי'.

יב. פעם בערב יוה"כ כשהרופא ציוה לו לשתות שיעורים עקב חולשת גופו הטהור, היה משער בעצמו בפיו כמה הוא שיעור מלא לוגמיו שלו.

יג. ערב יום כיפור היה מרומם מאד והיה מורגש פחד אבל מתוך מנוחת ושלוות הנפש, והיה עונה לכל טלפון [מדברים על עשרות עשרות], והיה מברך כל אחד ואחד בחמימות רב ובפרטי פרטית עד להפליא כאילו הוא הטלפון הראשון היום!!!

(המשך הרשימות בגליון הבעל"ט בע"ה)